

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain kumoamisesta, ampuma-aselain muuttamisesta, ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain kumoamisesta, ampuma-aselain muuttamisesta, ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta (HE 101/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- osastopäällikkö (poliisiosasto) Tero Kurenmaa, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Marja-Leena Härkönen, sisäministeriö
- budjettineuvos Kirsti Vallinheimo, valtiovarainministeriö
- lupahallintopäällikkö Hanna Piipponen, Poliisihallitus
- ylitarkastaja Ilmari Kosonen, Poliisihallitus
- RUAG Ammotec Finland OY:n toimitusjohtaja Thomas Storås, Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
- sihteeri Mikko Hietala, Asekauppioiden Liitto ry
- varapuheenjohtaja Ismo Nöjd, Reserviläisliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Suomen riistakeskus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi heinäkuussa 2019 voimaan tulleen ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä, ampuma-aselakia ja ampumaratalakia. Esityksessä ehdotetaan lisäksi kumottavaksi ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta vuonna 2018 annettu laki.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Voimaantulosäännösten muuttamisen ja kumoamisen taustalla on poliisin asetietojärjestelmä-hankkeen viivästyminen. Tietyt sähköistä asiointia koskevat säännökset tulisivat voimaan tai niitä sovellettaisiin vasta, kun poliisin asetietojärjestelmä, joka mahdollistaa sähköisen asioinnin käyttämisen, on otettu käyttöön. Lisäksi voimaantulosäännöksessä säädettäisiin menettelystä, jota sovellettaisiin ennen kuin sähköistä asiointia koskevia säännöksiä aletaan soveltaa.

Ampuma-aselakiin ja ampumaratalakiin tehtäisiin pääasiallisesti teknisiä muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ampuma-aselain voimaantulo- ja siirtymäsäännösten muuttaminen

Ampuma-aselakiin (1/1998) on lisätty muun muassa sähköistä asiointia koskevat säännökset 1.12.2017 voimaan tulleella lailla 623/2017 (HaVM 12/2017 vp—HE 266/2016 vp). Sähköistä asiointia koskevien säännösten on alun perin ollut määrä tulla voimaan ja niiden soveltaminen aloittaa 1.12.2018. Taustalla on ollut se, että sähköisen asioinnin käyttöönotto edellyttää poliisin asetietojärjestelmän uudistamista.

Tarkoitus on ollut toteuttaa asetietojärjestelmän kokonaisteknologiauudistus siten, että se mahdollistaa muun muassa sähköisen asioinnin lupa-asioissa ja ase-elinkeinonharjoittajien sähköisen asioinnin ilmoitusasioissa poliisin kanssa. Uutta asetietojärjestelmää on valmisteltu hallituksen esityksen HE 110/2018 vp mukaan vuodesta 2015 alkaen tarkoituksin sen ottaminen käyttöön joulukuun alussa 2018. Uusia toiminnallisuuksia ei ole ollut mahdollista toteuttaa nykyisin käytössä olevaan sähköiseen aseluparekisteriin.

Asetietojärjestelmän uudistamishanke on myöhästynyt merkittävästi suunnitellusta, eikä sähköistä asiointia ole voitu ottaa käyttöön. Tämän vuoksi myös sähköistä asiointia koskevien säännösten soveltamisen aloittamisajankohtaa on jouduttu useita kertoja lykkäämään. Edellä mainitun ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä on lailla 896/2018 muutettu niin, että siirtymäaika sähköistä asiointia koskevien säännösten soveltamiselle on 1.3.2020 asti (HaVM 9/2018 vp—HE 110/2018 vp).

Ampuma-aselakia on muutettu myös 15.7.2019 voimaan tulleella lailla 724/2019, jolla on pantu kansallisesti täytäntöön aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (asedirektiivi) muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/853. Samassa yhteydessä on tehty muutoksia osin myös sähköistä asiointia koskeviin säännöksiin (HaVM 37/2018 vp—HE 179/2018 vp). Lain voimaantulosäännöksessä oleva virhe on korjattu lailla 867/2019, koska voimaantulo on tullut sitoa poliisin asetietojärjestelmän uudistuksen valmistumiseen ja käyttöönottoon (HaVM 1/2019 vp—HE 4/2019 vp). Voimaantulosäännökseen on tuolloin lisätty ne sähköistä asiointia koskevat säännökset, jotka ovat jääneet puuttamaan edellisen lainmuutoksen yhteydessä.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Hallintovaliokunta on viimeisimmässä ampuma-aselain voimaantulosäännöksen muuttamista koskevassa mietinnössään (HaVM 1/2019 vp) 19.6.2019 todennut silloin saamansa selvityksen perusteella, että uuden asetietojärjestelmän on tarkoitus olla teknisesti valmis joulukuussa 2019. Valiokunta on edelleen saamansa selvityksen perusteella todennut, että järjestelmän valmistumisesta mainitussa aikataulussa ei kuitenkaan ole varmuutta. Samalla valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että poliisin lupahallinnon resurssit ovat niukkoja muun muassa suhteessa asehallinnon uudistamisen edellyttämiin tehtäviin.

Valiokunta toteaa, että sähköisen asioinnin mahdollistavan asetietojärjestelmän toimitussopimus on päättynyt kesällä 2019. Saadun selvityksen mukaan CGI Suomi ei ole kyennyt toimittamaan järjestelmää. Valiokunta katsoo, että hallituksen esitystä HE 4/2019 vp annettaessa ja viimeistään valiokunnan mietintöön HaVM 1/2019 vp liittyvässä asiantuntijakuulemisessa ministeriössä on täytynyt olla tieto siitä, ettei asetietojärjestelmä voi valmistua vuoden 2020 maaliskuun alkuun mennessä. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota ministeriön velvollisuuteen huolehtia siitä, että valiokunnalle annetaan kussakin asiassa riittävät ja luotettavat tiedot.

Ampuma-aselain tiettyjen sähköistä asiointia koskevien säännösten voimaantuloa tai niiden soveltamisen aloittamista ehdotetaan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä jälleen lykättäväksi. Mainitut säännökset ovat edellä kuvatuin tavoin tulossa voimaan 1.3.2020. Sähköisen asioinnin käyttöön ottaminen edellyttää poliisin asetietojärjestelmän kokonaisvaltaista teknologiauudistusta kokonaan uuden toimittajan kanssa. On täysin selvää, ettei asetietojärjestelmä voi valmistua 1.3.2020 mennessä. Nyt ehdotettu voimaantulo- ja soveltamisen aloittamisajankohta sähköiselle asioinnille on 1.3.2024.

Valiokunta pitää uuden asetietojärjestelmän viivästymisestä johtuen ehdotettuja muutoksia välttämättöminä. Samalla valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota asetietojärjestelmän valmistumisen jatkuviin viivästyksiin ja yleisemminkin valtion ICT-hankintoihin. Valiokunta on pitänyt välttämättömänä panostaa yhtäältä tarvittavaan tilaaja- ja sopimusosaamiseen sekä toisaalta järjestelmätoimittajien edellytyksiin täyttää tilaajien odotukset ja vaatimukset tietojärjestelmien toimivuudesta, käyttökelpoisuudesta ja käyttäjystävällisyydestä sekä tarpeellisesta yhteen toimivuudesta. Sopimusosaamiseen kuuluu myös ICT-järjestelmien elinkaaren ajan käyttökustannusten hallinta. Sopimukseen on tärkeää voida sisällyttää järjestelmätoimittajiin kohdistuvia seuraamusvastuita, kuten vahingonkorvausvelvollisuus mahdollisista toimituksen puutteista, viiveistä ja viivästyksistä.

Asealan elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuus

Myös ampuma-aselain 25 §, jossa säädetään asealan elinkeinoluvan haltijan velvollisuudesta ilmoittaa tietoja asetietojärjestelmään ja tietojen tallentamisesta, on nykytilassa tulossa voimaan 1.3.2020. Mainitun säännöksen voimaantuloajankohdaksi ehdotetaan muutettavaksi 1.6.2020.

Edellä mainitussa asedirektiivin muuttamisesta annetussa direktiivissä todetaan, että tietojenvaihto asekauppiaiden ja -välittäjien sekä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä on tärkeää arkistointijärjestelmien tehokkaan toiminnan kannalta. Sen vuoksi asekauppiaiden ja -välittäjien olisi annettava tiedot toimivaltaisille kansallisille viranomaisille ilman aiheetonta viivytystä. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi tämän helpottamiseksi otettava käyttöön

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

asekauppiaiden ja -välittäjien saatavilla oleva tietoliikenneyhteys, johon voi sisältyä tietojen toimittaminen sähköpostitse tai suoraan tietokannan taikka muun rekisterin kautta.

Aiemmin 1.3.2020 voimaan tulevaksi säädetyn säännöksen mukaan asealan elinkeinoluvan haltijat ilmoittavat hankkimansa aseet ja aseiden osat sähköistä asiointia käyttämällä poliisin asetietojärjestelmään. Säännöstä on jo aiemmin muutettu asetietojärjestelmän uudistamisen viivästymisen johdosta niin, että sähköisen asioinnin alkaminen on siirtynyt. Ennen muutoksen voimaantuloa ase-elinkeinonharjoittajalla on voimassa olevien säännösten mukaan velvollisuus pitää tiedostoa aseista ja aseiden osista.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin toimeenpano edellyttää väliaikaista ratkaisua ennen uuden asetietojärjestelmän valmistumista. Tällaiseksi on kaavailtu perustelujen mukaan sitä, että asealan elinkeinoluvan haltija voi lain 25 §:n 3 momentin mukaisessa ilmoittamisessa käyttää esimerkiksi suojattua sähköpostia toimittaessaan tiedot poliisille.

Valiokunta tähdentää, että sähköisen asioinnin mahdollistava uusi asetietojärjestelmä ei ole käytössä säännöksen ehdotettuna voimaantuloajankohtana 1.6.2020. Saadun selvityksen mukaan asealan elinkeinonharjoittajilla ei ole mahdollisuutta toteuttaa laissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta nykyistä järjestelmää käyttäen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on pidetty tarkoituksenmukaisimpana vaihtoehtona lykätä sähköisen asioinnin aloittamista myös tältä osin siihen saakka, kun uusi asetietojärjestelmä on käytössä.

Valiokunta korostaa, että tällä hetkellä ei ole olemassa sähköiseen asiointiin perustuvaa järjestelyä, jolla aseita koskeviin yksilöintitietoilmoituksiin perustuvia tietoja voitaisiin automatisoidusti syöttää ase-elinkeinonharjoittajan nimiin nyt käytössä olevaan asetietojärjestelmään, jonka merkittävä laajentaminen ei saadun tiedon mukaan käytännössä onnistu. Asiantuntijakuulemisessa on ilmennyt, että Poliisihallitus on selvittänyt teknisiä vaihtoehtoja väliaikaisratkaisun toteuttamiseksi. Niiden toteuttamiseen liittyy tämän hetken tiedon mukaan useita riskejä aseturvallisuuden, ase-elinkeinonharjoittajan oikeusturvan ja aselupajärjestelmän eheyden kannalta.

Tietojen syöttämistä nykyiseen järjestelmään ei tämän hetken tiedon mukaan voida automatisoida eikä sitä voida myöskään sovittaa yhteen ase-elinkeinonharjoittajien tietojärjestelmien kanssa. Saatuaan ase-elinkeinonharjoittajien ilmoitukset poliisi joutuu syöttämään tiedot osittain esinekohtaisena käsityönä, mistä aiheutuu erittäin suuri riski ainakin tietojen eheydelle. Mahdolliset tietojen syöttämisessä tapahtuvat virheet voivat vaarantaa asetietojärjestelmän luotettavuuden pitkälle tulevaisuuteen. Eräs osittainen tietojen luotettavuuden suojamekanismi väliaikaisratkaisussa voisi valiokunnan mielestä olla se, että muutoksesta huolimatta myös ase-elinkeinonharjoittajan oma tiedostonpitovelvollisuus säilyisi. Valiokunta kuitenkin korostaa, ettei tämä ratkaisu korjaisi tai ehkäisisi mietinnössä esiin nostettuja ongelmia, joita väliaikaisratkaisu aiheuttaisi elinkeinonharjoittajille.

Koska väliaikaisratkaisua koskeva selvitystyö on Poliisihallituksessa vielä kesken, sen kustannus- tai toiminnallisia vaikutuksia ei voida täsmällisesti arvioida. Valiokunnan käsityksen mukaan selvää kuitenkin on, että suunniteltu väliaikaisratkaisu tulee joka tapauksessa aiheuttamaan runsaasti manuaalista työtä ja mahdollisesti lisähenkilöstötarvetta Poliisihallituksessa. Alustavan

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

arvion mukaan tässä tarkoitettuja ilmoituksia tulisi noin 200 000 vuosittain. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että lain voimaantulon jälkeen elinkeinonharjoittajien tulee alkuvaiheessa ilmoittaa koko varastoaan koskevat tiedot poliisille.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun väliaikaisratkaisun käyttöönotto hallituksen esityksessä ehdotetussa aikataulussa sisältää muun muassa aseturvallisuuteen, elinkeinonharjoittajien oikeusturvaan ja poliisin hallinnolliseen taakkaan sekä kustannusten kasvuun liittyviä riskejä. Säännöksen voimaantuloa ehdotetussa aikataulussa on perusteltu lähinnä sillä, että väliaikaiseksi tarkoitettulla ratkaisulla Suomi täyttää direktiivin velvoitteen saattaa sääntely kansallisesti voimaan. Sääntely on tullut tältä osin saattaa voimaan viimeistään 14.12.2019. Valiokunta toteaa, että direktiivin täytäntöönpanon viivästymiseen liittyy riski taloudellisista seuraamuksista. Valiokunta on erikseen pyytänyt lisäselvitystä direktiivin täytäntöönpanosta muissa jäsenvaltioissa. Valiokunta on saanut alustavan tiedon täytäntöönpanosta kuuden jäsenvaltion osalta, joissa niissäkin direktiivissä tarkoitettua tietoliikenneyhteyden toteuttamistapa vaihtelee. Valiokunta toteaa tältä osin, että kattava tieto direktiivin täytäntöönpanosta eri jäsenvaltioissa olisi tullut sisällyttää jo hallituksen esitykseen.

Direktiivin täytäntöönpanon viivästymisestä mahdollisesti aiheutuvista taloudellisten seuraamusten riskeistä huolimatta on aiheellista tunnistaa myös ne riskit, jotka väliaikaisratkaisuun liittyvät. Epäonnistuminen sen toteuttamisessa voi johtaa vakaviin ongelmiin nykyisessä järjestelmässä ilman, että direktiivin vaatimuksia voidaan täyttää. Tosiasia on joka tapauksessa, että kunnon toimivan uuden sähköisen asetietojärjestelmän toteuttaminen tulee kestämiään vuosia. Myöskään sitä näkökohtaa ei ole syytä automaattisesti sulkea pois, että komissio suhtautuu ymmärtävästi syntyneeseen tilanteeseen, jota pyritään korjaamaan uudella sähköisellä asetietojärjestelmällä.

Valiokunta puoltaa tässä vaiheessa ehdotettua sääntelyä myös ampuma-aselain 25 §:n voimaantulon osalta. Valiokunta ehdottaa kuitenkin, että 3. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 1 momenttia muutetaan siten, että ampuma-aselain 25§ tulee voimaan ehdotetusta poiketen 1.11.2020. Poliisilla ja asealan elinkeinonharjoittajilla on tällöin enemmän aikaa valmistautua muutoksen voimaantuloon. Valiokunta edellyttää kuitenkin, että suunnitellun väliaikaisratkaisun toteuttamisesta on enemmän tietoa ennen kuin sen käyttöönotosta voidaan lopullisesti päättää. Jos toteuttamiskelpoista ratkaisua ei löydetä ennen valiokunnan ehdottamaa voimaantuloajankohtaa, väliaikaisratkaisua ei tule ottaa käyttöön. Valiokunta tulee pyytämään asiassa perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua kirjallisen selvityksen viimeistään syksyllä 2020.

Valiokunta ehdottaa asiassa eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jossa eduskunta edellyttää hallituksen 1) ensisijaisesti huolehtivan siitä, että ennen ampuma-aselain 25 §:n voimaantuloa nyt säädettävän lain nojalla varmistutaan nykyisen tietojärjestelmän kehitystyöstä ja muista toimenpiteistä niin, ettei jää epävarmuutta aseturvallisuuden, elinkeinonharjoittajien tarpeiden ja oikeusturvan, asetietojärjestelmän eheyden ja luotettavuuden tai muiden asiassa merkityksellisten seikkojen suhteen; sekä 2) toissijaisesti antavan eduskunnalle hallituksen esityksen ampuma-aselain 25 §:n voimaantulon lykkäämisestä 1.11.2020 jälkeiseen ajankohtaan, mikäli edellä 1 kohdassa tarkoitettua varmuutta ei joiltakin osin ole. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Taloudelliset vaikutukset

Valiokunta toteaa, että nykyinen asetietojärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2012. Nykyinen järjestelmä koostuu asetiedoista, lupatiedoista sekä niihin liittyvien asioiden käsittelystä, mutta järjestelmällä tuotettavat päätökset arkistoidaan paperisessa muodossa.

Suunnitteilla oleva uusi asetietojärjestelmä sisältää lain velvoittamat asealaan liittyvät tiedot, jotka siirretään sinne nykyisestä järjestelmästä, lupa-asioiden käsittelyn sekä päätösten sähköisen arkistoinnin. Valvontatoimintaa tuetaan toteuttamalla automaattista tiedonvaihtoa muihin viranomaisjärjestelmiin. Lisäksi uusi järjestelmä liitetään poliisin sähköiseen asiointiin, joka mahdollistaa luvanhakijoille lupa-asioiden hoitamisen myös sen kautta. Sähköisen asiointin avulla toteutetaan ratkaisu, jonka kautta ase-elinkeinonharjoittajat tekevät lain mukaiset ilmoitukset asetietojärjestelmään.

Hankkeen kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 7—10 miljoonaa euroa vuosina 2020—2024. Järjestelmän ylläpitokustannuksiksi arvioidaan 1—2 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2024 alkaen. Kehittämisen- ja ylläpitokustannukset huomioidaan hallituksen esityksen perustelujen mukaan valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti suoritteiden hinnoittelussa tietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tämä voi nostaa suoritteiden hintaa merkittävästikin. Tästäkin syystä järjestelmästä aiheutuvia kustannuksia on arvioitava kriittisesti. Valiokunta ei näe mahdolliseksi uuden asetietojärjestelmän viivästyisestä johtuvaa suoritteiden hinnan merkittävää nousua.

Muita huomioita

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ampuma-aselaki on erityisesti sen voimaantulo- ja siirtymäsäännösten lukuisten muutosten johdosta huomattavan vaikeaselkoinen. Aiemmissä esityksissä olleita teknisiä virheitä ja epä johdonmukaisuuksia on myös jouduttu korjaamaan myöhemmin annetuilla esityksillä. Lisäksi valiokunta toteaa, että voimaantulosäännösten muutosehdotukset on annettu eduskunnalle erittäin myöhään niiden suunniteltuun voimaantuloajankohtaan nähden. Valiokunta tähdentää, että eduskunnalla on oltava riittävästi aikaa lakiehdotusten ja niiden yksityiskohtien sekä sääntelyn vaikutusten arviointiin.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina, koska ennen poliisin asetietojärjestelmähankkeen valmistumista sähköistä asiointia ei voida aselupa-asioissa käyttää eikä tiettyjen ampuma-aselain säännösten soveltaminen ja noudattaminen ennen uuden asetietojärjestelmän valmistumista ole mahdollista.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. Laki ampuma-aselain muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella 2. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutettavaksi siten, että siitä käy riittävän selvästi ilmi, että voimaantulosäännöksessä tarkoitettu menettely ennen sähköisen asioinnin alkamista ei koske asealan elinkeinoluvan haltijaa.

3. Laki ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Valiokunta ehdottaa yleisperusteluissa kuvatuin tavoin, että asealan elinkeinoluvan haltijan ilmoitusvelvollisuutta ja tietojen tallentamista koskeva ampuma-aselain 25 § tulee hallituksen esityksessä ehdotetusta poiketen voimaan vasta 1.11.2020. Valiokunta viittaa tältä osin myös valiokunnan lausumaehdotukseen, jossa edellytetään varmistumista ennen säännöksen voimaantuloa siitä, ettei ehdotetun väliaikaiseksi tarkoitetun järjestelyn toimivuudesta jää epävarmuutta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 101/2019 vp sisältyvät 1. ja 4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 101/2019 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annettu laki (896/2018).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

2.

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 42 c, 89, 103 ja 119 a §,
sellaisina kuin ne ovat, 42 c § laissa 724/2019, 89 ja 119 a § laissa 623/2017 sekä 103 § laeissa 532/2007, 124/2011, 764/2015 ja 623/2017, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

42 c §

Aseen ja sen osan yksilöintitietojen ilmoittaminen poliisille.

Aseluvanhaltijan on ilmoitettava aseensa tai sen osan hankkimisesta, lainaamisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta poliisille 30 päivän kuluessa. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti tai 119 a §:ssä tarkoitettua sähköistä asiointia käyttäen.

Ilmoituksessa on esitettävä:

- 1) ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen ja aseensa osan yksilöintitiedot;
- 2) luovuttajan ja luovutuksensaajan nimi, osoite ja syntymäaika;
- 3) korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi;
- 4) ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen ja aseensa osan lainaksiantajan ja lainaksisaajan nimi, osoite ja syntymäaika;
- 5) säilyttäjän ja säilytyspaikan yksilöimiseksi tarvittavat tiedot, jos ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai ampuma-aseen kokoamisen mahdollistavat aseensa osat säilytetään muutoin kuin tilapäisesti 106 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla muun kuin ampuma-aseen hallussapitoon oikeutetun luvanhaltijan luona;
- 6) tieto ampuma-aseen muuntamisesta, jos ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muuttuu taikka ase deaktivoitetaan tai hävitetään;
- 7) hankkimisen, lainaamiseen, valmistamisen tai muuntamisen ajankohta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot on ilmoitettava myös luovuttajan tai lainaksiantajan luovutuksen, lainaamisen tai lainasta palauttamisen yhteydessä, jos luovuttaja tai lainaksiantaja on 20 §:ssä tarkoitettu asealan elinkeinoluvan haltija.

Ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseensa osan lainaksiantaja saa jättää 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemättä, jos ase tai sen osa on lainaksisaajan hallussa enintään 30 päivän ajan lainaksiantamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen ja aseensa osan yksilöintitietojen ilmoittamisesta koskevista menettelyistä ja ilmoitusten sisällöstä.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseensa osan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus poliisilaitokselle. Ilmoitus voidaan tehdä sähköistä asiointia käyttäen.

Ase-elinkeinonharjoittajien välisestä luovutuksesta on tehtävä ilmoitus 10 päivän kuluessa sähköistä asiointia käyttäen poliisin asetietojärjestelmään.

Äänenvaimentimen luovutuksesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta, ellei luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustu äänenvaimentimelle annettuun aselupaan tai luovuttajan hallussapito-oikeus perustu äänenvaimentimelle annettuun ase- tai rinnakkaislupaan.

Ilmoituksessa on esitettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö 22 §:n 1 momentissa, 24 §:n 2 momentissa, 89 §:ssä tai 111 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai 59 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa säilytystiloja koskevista muutoksista,

2) laiminlyö 42 c §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

3) laiminlyö 42 c §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, 42 d §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää poliisille ampuma-ase tai aseosa tai ulkomailta hankittu tai yksityisesti valmistettu tai muunnettu ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseosa taikka 42 d §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää poliisille pyynnöstä ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseosa,

4) laiminlyö 42 d §:n 2 momentissa taikka 90 tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa lupatodistus poliisille, 74 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa Euroopan ampuma-asepassi poliisille taikka 96 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden luovuttaa lupatodistus, kortti sekä hyväksyntä tai suostumus poliisille,

5) laiminlyö 70 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä ilmoitus aseosan, tehokkaan ilma-aseen tai deaktivoidun aseosan hankkimisesta taikka esittää aseosa, tehokas ilma-ase tai deaktivoitu ase poliisille,

6) laiminlyö valvontavelvollisuutensa annettuaan ampuma-aseen 88 §:n nojalla toisen käytettäväksi,

7) säilyttää ampuma-asetta tai aseosa taikka kantaa tai kuljettaa ampuma-asetta,

8) tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisille,

9) laiminlyö velvollisuuden tarkastuttaa ampuma-ase yksityiseen valmistamislupaan 110 §:n 2 momentin nojalla sisällytetyn ehdon mukaisesti taikka

10) laiminlyö 117 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi taikka lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseosat, patruunat tai erityisen vaaralliset ammuksot,

on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon.

119 a §

Sähköinen asiointi

Edellä 22 ja 25 §:ssä, 42 §:n 2 momentissa, 42 c §:n 1 ja 3 momentissa, 70 §:n 3 momentissa ja 89 §:ssä tarkoitettu sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 42 c §:n 3 momentti ja 103 §:n 2 kohta tulevat voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2024.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Mitä 89 §:ssä ja 42 c §:n 1 momentissa säädetään sähköisestä asioinnista, sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä maaliskuuta 2024. Ennen 89 §:ssä tarkoitetun sähköisen ilmoitusmenettelyn soveltamisen alkamista pykälässä tarkoitetut luovutusilmoitukset tehdään asioimalla poliisilaitoksella. Ennen 42 c §:n 1 momentissa tarkoitetun sähköisen asioinnin soveltamisen alkamista aseiden yksilöintitiedot tulee ilmoittaa poliisilaitoksella asioimalla ja samalla esittää ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa. Poiketen kuitenkin siitä, mitä 42 c §:ssä säädetään, ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen ja aseiden osan lainaamisesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta ennen 1 päivää maaliskuuta 2024.

3.

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain (724/2019) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 867/2019, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2019. Sen 25 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä marraskuuta 2020 ja 70 §:n 3 momentti vasta 1 päivänä maaliskuuta 2024.

Mitä 22 §:n 1 momentissa ja 42 §:n 2 momentissa säädetään sähköisestä asioinnista, sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä maaliskuuta 2024. Poiketen siitä, mitä 45 §:n 3 momentissa säädetään, asevelvollisen on 29 päivään helmikuuta 2024 esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta taikka, jos palvelusta ei ole suoritettu, määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen aselupaa haettaessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampumaratalain (763/2015) 2 § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ampumaratojen perustamiseen ja ylläpitämiseen.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan suojaamaan paikkaan;
- 2) satunnaista tai pienimuotoista ampuma-aseella ampumista varten olevaan tilaan tai alueeseen;
- 3) valtion viranomaisen hallinnassa olevan ampumaradan perustamiseen ja ylläpitämiseen;
- 4) ampuma-aselain (1/1998) 14 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitettuun elinkeinotoimintaan luvan saaneen asealan elinkeinonharjoittajan yksinomaan tällaisessa toiminnassa käyttämän ampumaradan perustamiseen ja ylläpitämiseen.

Ampumaradan perustamisessa ja ylläpitämisessä on noudatettava lisäksi, mitä muualla laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen 1) ensisijaisesti huolehtivan siitä, että ennen ampuma-aselain 25 §:n voimaantuloa nyt säädettävän lain nojalla varmistutaan nykyisen tietojärjestelmän kehitystyöstä ja muista toimenpiteistä niin, ettei jää epävarmuutta aseturvallisuuden, elinkeinonharjoittajien tarpeiden ja oikeusturvan, asetietojärjestelmän eheyden ja luotettavuuden tai muiden asiassa merkityksellisten seikkojen suhteen; sekä 2) toissijaisesti antavan eduskunnalle hallituksen esityksen ampuma-aselain 25 §:n voimaantulon lykkäämisestä 1.11.2020 jälkeiseen ajankohtaan, mikäli edellä 1 kohdassa tarkoitettua varmuutta ei joiltakin osin ole.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Helsingissä 14.2.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

istuntoasiainneuvos Henri Helo
valiokuntaneuvos Ossi Lantto